

Tomasz Olszewski

Sprawozdanie z Otwartych posiedzeń Katedry Logiki ATK w roku akademickim 1986-87

Studia Philosophiae Christianae 24/1, 223-224

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

Studia Philosophiae Christianae
ATK
24 (1988) 1

SPRAWOZDANIA

TOMASZ OLSZEWSKI

SPRAWOZDANIE Z OTWARTYCH POSIEDZEŃ KATEDRY LOGIKI ATK W ROKU AKADEMICKIM 1986—87

Nowy rok pracy Katedry Logiki zainaugurował — już 1 października 1986 r. — wykład prof. Gerharda Zechy z Uniwersytetu w Salzburgu (Austria). Prócz pracowników naukowych i studentów związanych z Katedrą Logiki, w wykładzie i dyskusji uczestniczyło wiele osób z innych katedr i kierunków studiów w ramach Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej. Wykład dotyczył próby uściślonego opisu zasad krytyki naukowej. W prezentowanym ujęciu krytyka naukowa była pojmowana w sensie wąskim: jest nią zdanie — a raczej — sąd sprzeczny ze zdaniem — sądem — stanowiącym przedmiot krytyki. Ważne uzupełnienie wykładu stanowił schemat o postaci blokowej przedstawiający niejako algorytm krytyki naukowej. Po wykładzie nastąpiła długa i ciekawa dyskusja. Zarówno sam wykład, jak i wspomniany schemat oraz sprawozdanie z dyskusji zostały opublikowane (w przekładzie na język polski) w poprzednim numerze Studia Philosophiae Christianae.

Na drugim posiedzeniu Katedry w dniu 15 grudnia 1986 r. referat pt. *O logice związków międzyzdanionych* wygłosił mgr Tomasz Olszewski. Referent najpierw przypomniał swój referat z marca 1985 r., w którym przedstawił próbę systematycznego odróżnienia logicznych związków prawdziwościowych (jak np. alternatywa rozłączna) od formalnych (np. związek sprzeczności logicznej — vide notatka o tym referacie zawarta w sprawozdaniu zamieszczonym w „Studia Philosophiae Christianae” 22(1986)1, 221). Kontynuując rozważania tam zarysowane, referent przedstawił tabelę zbiorczą uwzględniającą trzy zasadnicze dziedziny: dziedzinę stanów rzeczy, dziedzinę zdań języka opisujących takie stany rzeczy oraz dziedzinę logiki z wyróżnieniem trzech poddziedzin, a mianowicie semantycznej (związki prawdziwościowe), syntaktycznej (związki czysto formalne) i pragmatycznej (związki wynikające z warunków uznawania zdań). W dyskusji zwracano uwagę na wiele kwestii szczegółowych, między innymi na ścisłą odpowiedzialność pomiędzy dziedziną stanów rzeczy a poddziedziną odpowiednich zdań; podkreślano także konieczność doprecyzowania wielu ledwie naszkicowanych definicji czy twierdzeń.

Dalszy ciąg referatu ze szczególnym uwzględnieniem tzw. paradoksu implikacji został wygłoszony na trzecim posiedzeniu Katedry dnia 5

stycznia 1987 r. Posługując się rozróżnieniami zawartymi we wspomnianej tabeli, referent wskazywał na konieczność rozgraniczenia rozważań semantycznych i pragmatycznych przy próbie analizy tego paradoksu (takie rozgraniczenie zastosował w pełni świadomie Kazimierz Ajdukiewicz w artykule: *Okres warunkowy a implikacja materialna*, „*Studia logica*” (1956)4, 117—134). Przedstawiona została próba usystematyzowania propozycji rozwiązania tego paradoksu, przy czym warto jest podkreślić, że różne rozwiązania często nie wykluczają się, gdyż paradoks implikacji może być analizowany z różnych punktów widzenia i w tym sensie może posiadać wiele rozwiązań. W dyskusji podkreślono przede wszystkim to, że traktowanie logiki klasycznej jako adekwatnej formalizacji języka naturalnego musi prowadzić do paradoksów zasadniczo nie do rozwiązania i stąd może być uważane za niewłaściwe. Jako właściwe ocenia się przyjmowanie interpretowalności logiki klasycznej w języku naturalnym: symbolem logicznym przypisuje się pewien sposób czytania zgodny jednak ze standardowym sposobem rozumienia symbolizowanych stałych logicznych. Tak więc: implikacja materialna nie jest po prostu formalizacją zwrotu „jeśli..., to...” z języka naturalnego; można jedynie powiedzieć, że jest jego formalizacją przy pewnym ściśle określonym (zgodnym z matrycą implikacji) jego znaczeniu dlatego, że za pomocą tego zwrotu czyta się symbol takiej implikacji.

Na czwartym posiedzeniu Katedry, student trzeciego roku Sławomir Krynyka wygłosił referat na temat koncepcji wartości Łukasiewicza związanej z pracą tego logika pt.: *Podstawy logiczne rachunku prawdopodobieństwa*. Po przedstawieniu życiorysu tego autora, referent nawiązał do teorii wartości logicznych i do teorii prawdopodobieństwa. Omówiłszy podstawowe trudności związane z pojęciem prawdopodobieństwa (czym jest prawdopodobieństwo i jak je obliczać), referent zarysował stanowisko Łukasiewicza w tej dziedzinie. W szczególności wprowadzone zostały terminologia i symbolika występujące u Łukasiewicza; spowodowało to dyskusję, w której podkreślano, że w świetle obecnego stanu badań logicznych wiele sformułowań Łukasiewicza należy obecnie ocenić jako już niedostatecznie jasne, niejednoznaczne, czy wręcz nieadekwatne (jak np. brak należytego odróżniania implikacji materialnej i stosunku racji do następstwa). Mimo tych — nieuchronnych ze względu na postępek — zarzutów, przedstawione stanowisko Łukasiewicza należy ocenić, jak to podkreślał referent, jako nadal ciekawe, aktualne i — jak można sądzić — wciąż nie docenione należycie. Referent omówił także obiektywną i subiektywną koncepcję prawdopodobieństwa oraz ich niedostatki, przedstawił stanowisko Łukasiewicza w tej sprawie jako pośrednie i na zakończenie przeprowadził polemikę z zarzutami stawianymi omawianej pracy tego wybitnego logika polskiego.

MIECZYŚLAW GOGACZ

SESJA NAUKOWA W INSTYTUCIE KATOLICKIM W PARYŻU NA TEMAT PRAWDY

Paryskie Centrum Badań Filozoficznych św. Tomasza z Akwinu zorganizowało, tym razem we współpracy z Instytutem Katolickim w Paryżu, piątą z kolei w swej naukowej działalności Kolokwium Między-